

Datum van
inontvangstneming

:

12/11/2018

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-616/18 - 1

Zaak C-616/18

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

1 oktober 2018

Verwijzende rechter:

Tribunal d'instance Epinal (Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

20 september 2018

Verzoekende partij:

Cofidis SA

Verwerende partijen:

YU

ZT

[OMISSIS] TRIBUNAL D'INSTANCE D'EPINAL

DEPARTEMENT DES VOSGES

UITSPRAAK

[OMISSIS]

[OMISSIS]

[OMISSIS]

De volgende uitspraak is geweest:

[OMISSIS]

**TUSSEN:
VERZOEKSTER:**

NL

SA COFIDIS

[OMISSIS] EN:

VERWEERDERS:

YU

[OMISSIS] EPINAL,

in persoon

ZT

[OMISSIS] EPINAL,

in persoon

[OMISSIS]

[OMISSIS]

[OMISSIS] MOTIVERING VAN DE BESLISSING

Ingevolge artikel 19, lid 3, onder b), van het Verdrag betreffende de Europese Unie en artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie doet het Hof van Justitie van de Europese Unie uitspraak overeenkomstig de Verdragen, op verzoek van de nationale rechterlijke instanties bij wijze van prejudiciële beslissing over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van de handelingen van de instellingen, de organen of de instanties van de Unie. Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen voor een rechterlijke instantie van een der lidstaten, kan deze instantie, indien zij een beslissing op dit punt noodzakelijk acht voor het wijzen van haar vonnis, het Hof van Justitie verzoeken over deze vraag een uitspraak te doen.

De procedure betreffende prejudiciële verwijzingen is geregeld in de artikelen 93 en volgende van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie.

In dit geval zijn de nationale bepalingen en de relevante nationale rechtspraak mogelijk niet in overeenstemming met de uitlegging van bepaalde bepalingen inzake consumentenbescherming van [...] richtlijn 2008/48/EG [van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad; hierna: „richtlijn 2008/48”]. Gelet daarop moet de beslissing over de verzoeken en de proceskosten worden aangehouden en wordt het Hof van Justitie van de Europese Unie om de in de bijlage bij deze beslissing vermelde redenen verzocht om een prejudiciële beslissing over de in die bijlage gestelde [vraag].

De tribunal d'instance (rechter in eerste aanleg)

VERZOEKT het Hof van Justitie van de Europese Unie om de in de bijlage uiteengezette redenen om een prejudiciële beslissing over de daarin gestelde [vraag]. Deze bijlage maakt integrerend deel uit van deze beslissing,

SCHORST in afwachting van de prejudiciële beslissing de behandeling van de verzoeken en houdt de beslissing over de proceskosten aan,

[OMISSIS] **BIJLAGE BIJ DE UITSPRAAK – VERZOEK OM EEN
PREJUDICIËLE BESLISSING**

**[OMISSIS] III.- Samenvatting van het voorwerp van het geschil en de
relevante feiten**

Na een kredietaanbod dat op 5 mei 2013 werd aanvaard, sloten ZT en YU een kredietconsolidatieovereenkomst met Cofidis, een naamloze vennootschap, voor een bedrag van 20 600 EUR tegen een vaste debetrentevoet van 10,86 % (JKP van 11,42 %), dat moest worden terugbetaald in 84 maandelijkse termijnen van 351,23 EUR exclusief verzekeringen.

Per aangetekende brief met bewijs van ontvangst van 29 maart 2018 heeft SA Cofidis de kredietnemers aangemaand het bedrag van 1 802,94 EUR te voldoen wegens onbetaald gebleven termijnen.

De opzegging van de overeenkomst werd meegedeeld per aangetekende brief met bewijs van ontvangst van 20 december 2017.

Bij deurwaardersexploten die op 9 mei 2018 in persoon zijn betekend, heeft SA Cofidis ZT en YU gedagvaard ter zitting van 21 juni 2018 van de tribunal d'instance d'Épinal (rechter in eerste aanleg, Épinal) teneinde hen op de daarin uiteengezette gronden en onder voorlopige tenuitvoerlegging hoofdelijk te laten veroordelen tot betaling van een bedrag van 23 663,04 EUR, vermeerderd met rente tegen de conventionele rentevoet van 10,86 % vanaf 29 maart 2018, bovenop de 800 EUR op basis van artikel 700 van de code de procédure civile (het Franse wetboek van burgerlijke rechtsvordering).

De zaak is op 21 juni 2018 op zitting behandeld.

SA Cofidis, vertegenwoordigd door een advocaat, heeft verzocht om toekenning van hetgeen zij in de dagvaarding heeft gevorderd. Zij heeft om een nadere termijn verzocht om een stuk te kunnen opstellen ten aanzien van de middelen die ambtshalve ter zitting zijn opgeworpen en om zo nodig stukken ter onderbouwing van haar standpunt te kunnen overleggen.

ZT en YU zijn in persoon verschenen en hebben om uitstel van betaling verzocht.

Overeenkomstig het beginsel van hoor en wederhoor heeft de voorzitter ter zitting ambtshalve de volgende middelen opgeworpen en partijen verzocht daarover een standpunt in te nemen:

- het mogelijk niet hebben voldaan aan de verplichting om een aanbod tot sluiting van een overeenkomst te doen dat een aantal duidelijke en leesbare gegevens bevat, met name in een voldoende groot lettertype, zoals bepaald in de artikelen L. 311-18 tot en met L. 311-20 en R. 311-5 van de code de la consommation (het Franse consumentenwetboek) (verplaatst naar de artikelen L.

312-28 tot en met L. 312-30 en R. 312-10 van dit wetboek), waarmee artikel 10 van voornoemde richtlijn 2008/48 is omgezet;

- het mogelijk niet hebben voldaan aan de verplichting om de kredietwaardigheid van de kredietnemers te controleren, als bedoeld in artikel L. 311-9 van de code de la consommation (verplaatst naar artikel L. 312-16 van dit wetboek), waarmee artikel 8 van richtlijn 2008/48 is omgezet, en met name het niet raadplegen van het nationale bestand met de terugbetalingsincidenten [fichier national recensant les incidents de paiements caractérisés (FICP)] en het niet verstrekken van de gevraagde documenten voor de beoordeling van de kredietwaardigheid van de kredietnemers, alsmede de daarmee samenhangende sancties (nietigheid, volledige of gedeeltelijke ontzegging van het recht op rente).

Na afloop van de mondelinge behandeling heeft de voorzitter SA Cofidis toestemming gegeven om een nota op te stellen over de middelen die bij de mondelinge behandeling ambtshalve zijn opgeworpen.

Bij nota, die op 25 juni 2018 is ingekomen, heeft SA Cofidis zich primair op het standpunt gesteld dat de ambtshalve opgeworpen middelen zijn verjaard omdat zij door de rechter zijn aangevoerd na het verstrijken van de termijn van vijf jaar na de sluiting van de overeenkomst, zoals bepaald in artikel 110-4 van de code de commerce (Franse wetboek van koophandel).

SA Cofidis voert subsidiair aan dat zij de kredietwaardigheid van de kredietnemers heeft geverifieerd door het FICP te raadplegen, een informatieformulier te laten invullen en bewijsstukken op te vragen waaruit de kredietwaardigheid blijkt.

Zij wijst er ook op dat de regels betreffende de minimumgrootte van het lettertype zoals vastgelegd in artikel R. 311-5 van de code de la consommation, zoals deze gold ten tijde van de sluiting van de overeenkomst, geen aanleiding kunnen geven tot het verlies van het recht op rente. Meer subsidiair is zij van mening dat het in dat artikel genoemde „corps 8” niet gedefinieerd is.

IV.- Nationale bepalingen en rechtspraak [OMISSIS] die in dit geval waarschijnlijk van toepassing zijn

De omstreden kredietovereenkomst werd op 5 mei 2013 gesloten. Deze overeenkomst valt onder de bepalingen van de code de la consommation die oorspronkelijk waren opgenomen in de loi n° 2010-737 du 1er juillet 2010 portant réforme du crédit à la consommation (wet nr. 2010-737 van 1 juli 2010 betreffende de hervorming van het consumentenkrediet), waarbij richtlijn 2008/48 in Frans nationaal recht is omgezet.

Gepreciseerd wordt dat de hierna genoemde bepalingen van kracht waren op de datum waarop de omstreden overeenkomst werd gesloten, overeenkomstig de

regels inzake de toepassing van de wet in de tijd in contractuele aangelegenheden.¹

1. - Nationale bepalingen inzake de duidelijkheid van het aanbod

Artikel L. 311-18 van de code de la consommation bepaalt: „De kredietovereenkomst wordt schriftelijk of op een andere duurzame drager opgesteld. Het is een document dat losstaat van enig reclamemedium of -document, evenals van het in artikel L. 311-6 genoemde formulier. Een kader dat aan het begin van de overeenkomst wordt opgenomen, informeert de kredietnemer over de essentiële kenmerken van het krediet.

Een voor advies aan de Conseil d'Etat (hoogste bestuursrechter) voorgelegd decreet stelt de lijst van de in de overeenkomst en in het in de eerste alinea van dit artikel bedoelde kader op te nemen gegevens vast.”

De bepalingen inzake de in de overeenkomst te vermelden gegevens zijn vastgelegd in décret n° 2011-136 (decreet nr. 2011-136) van 1 februari 2011, gecodificeerd in artikel R. 311-5-I van de code de la consommation, dat bepaalt: „De in artikel L. 311-18 bedoelde kredietovereenkomst wordt opgesteld in letters met een grootte van minimaal corps acht. Zij bevat op duidelijke en leesbare wijze” een aantal essentiële bepalingen, zoals de identiteit en het geografische adres van de partijen bij de overeenkomst, het soort krediet, het totale kredietbedrag en de voorwaarden voor de terbeschikkingstelling van middelen, de looptijd van de kredietovereenkomst, het bedrag, het aantal en de frequentie van de termijnen die de kredietnemer moet betalen en de debetrentevoet.

In de eerste alinea van artikel L. 311-48 van de code de la consommation is bepaald: „Een kredietgever die een krediet toekent [...] zonder de kredietnemer een overeenkomst te verstrekken die voldoet aan de voorwaarden van de artikelen L. 311-11, L. 311-12, L. 311-16, L. 311-18, L. 311-19, L. 311-29, de laatste alinea van artikel L. 311-17 en de artikelen L. 311-43 en L. 311-46, verliest het recht op rente.”

2.- Nationale bepalingen inzake de verificatie van de kredietwaardigheid van consumenten

Artikel L. 311-9 van de code de la consommation luidt als volgt: „De kredietgever beoordeelt vóór het sluiten van de kredietovereenkomst de kredietwaardigheid van de kredietnemer op basis van een voldoende aantal inlichtingen, met inbegrip van door laatstgenoemde op verzoek van de kredietgever verstrekte inlichtingen. De kredietgever raadpleegt het bestand in de zin van artikel L. 333-4 onder de voorwaarden van het in artikel L. 333-5 vermelde besluit, behalve in het geval van

¹ De bepalingen van de code de la consommation inzake consumentenkrediet zijn na de datum waarop de overeenkomst is gesloten verplaatst en gedeeltelijk gewijzigd.

een transactie als bedoeld in artikel L. 511-6, 1, van de code monétaire et financier (het Franse monetair en financieel wetboek).”

Artikel L. 311-48, tweede alinea, van de code de la consommation bepaalt: „Wanneer de kredietgever de verplichtingen van de artikelen L. 311-8 en L. 311-9 niet heeft nageleefd, verliest hij het recht op rente volledig of in de mate die door de rechter wordt bepaald. [...]”

3.- Nationale bepalingen inzake de verjaringstermijn van vijf jaar

Artikel L. 110-4, lid I, van de code de commerce luidt als volgt: „Verplichtingen die in de handelsbetrekkingen tussen handelaren of tussen handelaren en niet-handelaren zijn ontstaan, verjaren na vijf jaar, behoudens wanneer daarop een specifiekere kortere verjaringstermijn van toepassing is.”

In aanvulling op deze bijzondere verjaringstermijn bepaalt artikel 2224 van de code civil (Frans burgerlijk wetboek) in het algemeen: „Persoonlijke rechtsvorderingen of rechtsvorderingen betreffende rechten op onroerende zaken verjaren vijf jaar na de dag waarop de rechthebbende de feiten die zijn recht deden ontstaan kende of had behoren te kennen.”

4.- Relevante nationale rechtspraak betreffende verjaring bij oplegging van de sancties ter bestraffing van overtreding van de regels inzake duidelijkheid van het aanbod en verificatie van de kredietwaardigheid van consumenten

a. Standpunt van de Cour de cassation (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken)

Voor zover de verwijzende rechter weet, heeft de Cour de cassation zich nog niet uitgesproken over de vraag of de vijfjarige verjaringstermijn kan worden tegengeworpen aan een rechter die, ambtshalve of op verzoek van een partij, de sancties oplegt die verbonden zijn aan overtreding van de regels inzake duidelijkheid van het aanbod en verificatie van de kredietwaardigheid van consumenten.

Met betrekking tot soortgelijke situaties op het gebied van vastgoedleningen heeft de Cour de cassation evenwel het standpunt ingenomen dat verjaring intreedt wanneer een beroep ter betwisting van het kostenpercentage méér dan vijf jaar na sluiting van de overeenkomst wordt ingesteld, en het kredietaanbod alsook het overzicht van de aan het krediet verbonden kosten voldoende duidelijk zijn en het onjuiste kostenpercentage bij gewoon doorlezen van de tekst kan worden gedetecteerd (Cass, civ. 1re. 14 april 2016, RG nr. 15-14760).

b. Standpunt van de cours d’appel de Nancy et de Paris (rechters in tweede aanleg, Nancy en Parijs)

Meerdere rechters in tweede aanleg hebben over die kwestie arrest gewezen, waaronder de cour d'appel de Nancy (in het rechtsgebied waarvan de tribunal d'instance d'Épinal zetelt) en de cour d'appel de Paris. In de hierna gedeeltelijk weergegeven beslissingen hebben de betrokken rechters zich stelselmatig vóór toepassing van de verjaring uitgesproken, zowel wat betreft de vordering strekkende tot verval van het recht op rente als in het geval dat een onregelmatigheid ambtshalve door de rechter wordt vastgesteld.

[OMISSIS]

- Cour d'appel de Paris, afdeling 4, kamer 9, 19 januari 2017, RG nr. 15/21991

„De lagere rechter heeft op grond van een onregelmatigheid in het voorafgaand aanbod het recht van de vennootschap BNP PERSONAL FINANCE op conventionele rente ambtshalve vervallen verklaard. BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE brengt daartegen in dat de vijfjarige verjaringstermijn van artikel L. 110-4 van het wetboek van koophandel, zoals gewijzigd bij wet 2008-561 van 17 juni 2008, van toepassing is, aangezien het gaat om een verplichting die uit een transactie tussen een handelsonderneming en consumenten is ontstaan.

Bij die vordering tot vervallenverklaring van het recht van de kredietverstrekker op rente gaat het in werkelijkheid niet gewoon om een materieel verweermiddel dat erop is gericht te verkrijgen dat de eis van de bank gedeeltelijk wordt afgewezen, in de zin van artikel 71 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering (elk „middel waarmee een partij beoogt te verkrijgen dat de eis van de wederpartij, na onderzoek ten gronde, ongegrond wordt verklaard”), maar om een reconventionele vordering.

Voor die vordering geldt dus wel degelijk de vijfjarige verjaringstermijn van artikel L. 110-4 van het wetboek van koophandel, die is ingegaan op het ogenblik waarop het aanbod is aanvaard, dat wil zeggen op 24 september 2008, aangezien het gaat om een vordering tot vaststelling dat het aanbod zelf ongeldig is, voor zover dat niet vergezeld ging van een formulier dat voorziet in de mogelijkheid om van de overeenkomst af te zien.

Toen de lagere rechter het verval van het recht van de kredietverstrekker op rente ter terechtzitting van 16 april 2015 ambtshalve opwierp, was de verjaring bijgevolg reeds ingetreden en heeft hij dat dus ten onrechte gedaan.

Derhalve moet het vonnis worden vernietigd wat betreft de vervallenverklaring van het recht van de kredietverstrekker op rente en de hoogte van de opgelegde sanctie.”

[OMISSIS]

V.- Uiteenzetting van de redenen waarom er twijfel bestaat over de uitlegging van sommige bepalingen van het Unierecht en over het verband tussen deze bepalingen en de nationale wetgeving die op het hoofdgeding van toepassing is

Er zij aan herinnerd dat de looptijd van kredietovereenkomsten waarop de bepalingen van richtlijn 2008/48 van toepassing zijn, van onbepaalde duur of langer dan vijf jaar kan zijn vanaf de sluiting ervan.

De toepassing van nationale bepalingen inzake verjaringstermijnen leidt ertoe dat de rechter en de consument de mogelijkheid wordt ontnomen om de kredietgever wezenlijke onregelmatigheden in verband met de kredietovereenkomst tegen te werpen wanneer na de sluiting van die overeenkomst een termijn van vijf jaar is verstreken.

Een dergelijke beperking kan leiden tot een aanzienlijke verstoring van het evenwicht ten nadele van de consument, hetgeen in strijd is met de door de richtlijn nagestreefde doelstelling van bescherming.

Deze beperking lijkt ook in strijd te zijn met de verplichting voor de lidstaten om alle nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de door hen vastgestelde sancties worden toegepast en doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn, overeenkomstig artikel 23 van de richtlijn.

Voor zover de verwijzende rechter weet, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie zich nog niet eerder over de gestelde vraag uitgelaten. In een verwante zaak (zaak C-473/00, Codifis SA/Fredout) betreffende de uitlegging van richtlijn 93/13/EG heeft de Vijfde kamer van het Hof in een arrest van 21 november 2002 echter het volgende geoordeeld: „Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, verzet zich tegen een nationale regelgeving die, in het kader van een vordering die door een verkoper is ingediend tegen een consument en is gebaseerd op een tussen hen gesloten overeenkomst, de nationale rechter na het verstrijken van een vervaltermijn verbiedt, ambtshalve of naar aanleiding van een door de consument opgeworpen exceptie vast te stellen dat een in een overeenkomst opgenomen beding oneerlijk is.”

Dezelfde redenering lijkt te kunnen worden toegepast met betrekking tot de verjaringstermijn van vijf jaar, die de rechter verbiedt om vast te stellen dat de overeenkomst niet in overeenstemming is met de nationale bepalingen tot omzetting van richtlijn 2008/48.

Bovendien heeft de Eerste kamer van het Hof in een arrest van 4 oktober 2007 (zaak C-429/05, Rampion e.a./Franfinance SA e.a.) reeds geoordeeld dat „richtlijn 87/102, zoals gewijzigd bij richtlijn 98/7”, die inmiddels is ingetrokken en vervangen door richtlijn 2008/48, aldus moet worden uitgelegd „dat zij de nationale rechter in staat stelt om de bepalingen ter omzetting in nationaal recht van artikel 11, lid 2, ervan ambtshalve toe te passen.”

In een recenter arrest van 21 april 2016 (zaak C-377/14, Radlinger e.a./Finway a.s.) heeft de Derde kamer van het Hof ten slotte het volgende geoordeeld: „Artikel 10, lid 2, van richtlijn [2008/48] moet aldus worden uitgelegd dat het een nationale rechter bij wie een geding aanhangig is over vorderingen die voortvloeien uit een kredietovereenkomst in de zin van die richtlijn, verplicht om ambtshalve te onderzoeken of de in die bepaling bedoelde informatieplicht is nagekomen en de consequenties te trekken die naar nationaal recht uit niet-nakoming van die plicht voortvloeien, mits de sancties voldoen aan de eisen van artikel 23 van die richtlijn.”

Deze uitlegging is ingegeven (punten 67 en 68) „met het oog op waarborging van de door die richtlijn beoogde bescherming, [aangezien] de situatie van ongelijkheid tussen de consument en de verkoper immers enkel [kan] worden verholpen door een positief ingrijpen van de nationale rechter bij wie dergelijke gedingen aanhangig zijn, buiten de partijen bij de overeenkomst om. Het ambtshalve onderzoek door de nationale rechter van de naleving van de eisen van richtlijn 2008/48 vormt voorts een geschikt middel om het in artikel 10, lid 2, van die richtlijn beoogde resultaat te bereiken en de verwezenlijking van de doelstellingen van de overwegingen 31 en 43 van die richtlijn te bevorderen (zie naar analogie beschikking van 16 november 2010, Pohotovost', C-76/10, EU:C:2010:685, punt 41 en aldaar aangehaalde rechtspraak).”

VI. - Prejudiciële vraag aan het Hof

Verzet de door richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad verzekerde consumentenbescherming zich tegen een nationale regelgeving die – in het kader van een vordering die door een verkoper is ingesteld tegen een consument en is gebaseerd op een tussen hen gesloten kredietovereenkomst – het de nationale rechter na het verstrijken van een verjaringstermijn van vijf jaar die ingaat op het moment dat de overeenkomst wordt gesloten, verbiedt om, ambtshalve of na een door de consument opgeworpen exceptie, een inbreuk vast te stellen op de in artikel 8 van de richtlijn neergelegde bepalingen inzake de verplichting om de kredietwaardigheid van de consument te beoordelen, op de in de artikelen 10 en volgende van de richtlijn opgenomen bepalingen betreffende de op duidelijke en beknopte wijze in de kredietovereenkomst te vermelden informatie, en meer in het algemeen op alle in die richtlijn neergelegde bepalingen inzake consumentenbescherming, en die inbreuk te bestraffen?

[OMISSIS]